

Uwagi wstępne

Kolejny, 21. tom „Rusycystycznych Studiów Literaturoznawczych” poświęcamy postaciom kobiet — tematowi nie nowemu, wykorzystywanemu w literaturze od wieków, a w drugiej połowie XX i na początku XXI stulecia bijącemu rekordy popularności. Stało się tak m.in. za sprawą postmodernizmu, który cechuje się różnorodnością tematyczną i charakterystyczną dlań skłonnością do powrotów i przewartościowań w każdej dziedzinie życia. Wiele mówi się obecnie o roli kobiet w życiu społecznym i politycznym. Coraz częściej kobiety zajmują czołowe miejsca w profesjach do tej pory przypisywanych jedynie mężczyznom. Życie literackie również obfituje w żeńskie nazwiska, a krytyczna literatura o feminizmie i o związanych z nim zagadnieniach zalewa rynek księgarski.

W literaturach wschodniosłowiańskich temat ten odżył i zaistniał na stałe dopiero po pieriestrojce. A dyskutować i pisać było i nadal jest o czym. Wiele zmian zaszło w życiu narodów wchodzących w skład byłego Związku Radzieckiego. Zmienił się też status kobiety. Literatura konsekwentnie odzwierciedla te zmiany. Krytycy literatury z nie mniejszą konsekwencją ustalają prawidłowości w badaniach feministycznych, dokonują niezbędnych kwalifikacji i uporządkowań.

Niniejszy tom jest skromnym udziałem rusycystyki śląskiej w trwającym w świecie naukowym dyskursie o kobietach. Autorzy zamieszczonych tu tekstów nie pretendują do roli odkrywców w tej dziedzinie czy uczonych dokonujących definitywnych rozstrzygnięć, pragną jedynie dorzucić swoje słowo, uwagę, spostrzeżenie na tematy związane z literackimi postaciami kobiet, z kobietami twórcami bądź też z zagadnieniami dotyczącymi badań genderowych, w myśl tego, co swego czasu napisała Rosemarie Putnam Tong: „Zawsze jest, i będzie zawsze miejsce na rozwój, na korekty, na powtórne rozważenie problemu, ekspansję — na wszystkie te intelektualne

procesy, które nas uwalniają od autorytarnej pułapki, polegającej na przymusie, aby wiedzieć wszystko”¹.

Gościnnie występują w tomie znawcy tematyki kobiecej z innych ośrodków rusycystycznych: z Piotrkowa Trybunalskiego, Opola, Olsztyna, którzy stale zajmują się tytułową problematyką bądź też w swoich badaniach niejednokrotnie do niej nawiązują. Im jesteśmy szczególnie wdzięczni za przyjęcie zaproszenia do kolejnej publikacji „Rusycystycznych Studiów Literaturoznawczych”. Zawarte w tym tomie artykuły w przeważającej mierze dotyczą literatury dwudziestowiecznej oraz przełomu XX i XXI stulecia. Ich autorzy w większości należą do młodego pokolenia śląskich rusycystów, żywo interesujących się współczesnością i jej odbiciem w literaturach wschodniosłowiańskich. Zaprezentowane prace są różnorodne. Opierają się przede wszystkim na interpretacji jednego lub kilku utworów, ciekawych i wyjątkowych ze względu na kreację postaci kobiecej bądź znaczących w dorobku twórczym kobiet pisarzy.

Rok 2011 został ogłoszony rokiem Marii Skłodowskiej-Curie, polskiej uczzonej światowego formatu. Praca zbiorowa zainicjowana przez śląskich rusycystów może być traktowana jako swoisty oddźwięk tegoż wydarzenia.

¹ R. Putnam Tong: *Mysł feministyczna*. Przekł. J. Mikos, B. Umińska. Warszawa 2002, s. 16.

Halina Mazurek